

«Προστατεύω το δάσος, προστατεύω τη ζωή» Εκπαιδευτικό σενάριο για το νηπιαγωγείο στα πλαίσια της εξ αποστάσεως διδασκαλίας

A. Ζαλαβρά¹, K. Χριστόπουλος²

1Εκπαιδευτικός Π.Ε.60, 65^ο Νηπιαγωγείο Πατρών

alzalavra@gmail.com

²Εκπαιδευτικός Π.Ε.11, M.Ed

k_christ@otenet.gr

Περίληψη

Το παρόν άρθρο παρουσιάζει ένα σενάριο το οποίο είναι προσαρμοσμένο στα πλαίσια της εξ αποστάσεως διδασκαλίας για παιδιά προσχολικής ηλικίας (νηπιαγωγείο). Εστιάζει στο παιδαγωγικό πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και διδασκαλίας με τη χρήση των ΤΠΕ ως εργαλείων επικοινωνίας, αναζήτησης πληροφοριών, διερεύνησης και διδασκαλίας. Η θεματολογία του βασίζεται στην ευαισθητοποίηση των παιδιών σχετικά με θέματα που άπτονται στην προστασία του περιβάλλοντος, στις επιπτώσεις της συμπεριφοράς του ανθρώπου, στον προβληματισμό και στη δημιουργία προτάσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων. Για την επίτευξη του συγκεκριμένου σεναρίου θα αξιοποιηθούν σύγχρονα και ασύγχρονα οι τεχνολογικές δυνατότητες των ψηφιακών περιβαλλόντων της Webex meetings και της πλατφόρμας e-me με δραστηριότητες κατάλληλα σχεδιασμένες για παιδιά νηπιακής ηλικίας.

Λέξεις κλειδιά: εξ αποστάσεως διδασκαλία, e-me, e-me content, Webex meetings, περιβαλλοντική αγωγή, δάσος

1. Εισαγωγή

Οι πρόσφατες κοινωνικές συνθήκες που προκάλεσε η πανδημία λόγω Covid 19 έφεραν το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας σε ένα επίπεδο που είχε μικρή προηγούμενη εμπειρία, αυτό της υποχρεωτικής εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Σε αυτή την κατεύθυνση κινείται το σενάριο που θα αναπτυχθεί παρακάτω στο οποίο η διδασκαλία γίνεται σύγχρονα και ασύγχρονα σε ψηφιακά περιβάλλοντα με τη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ.

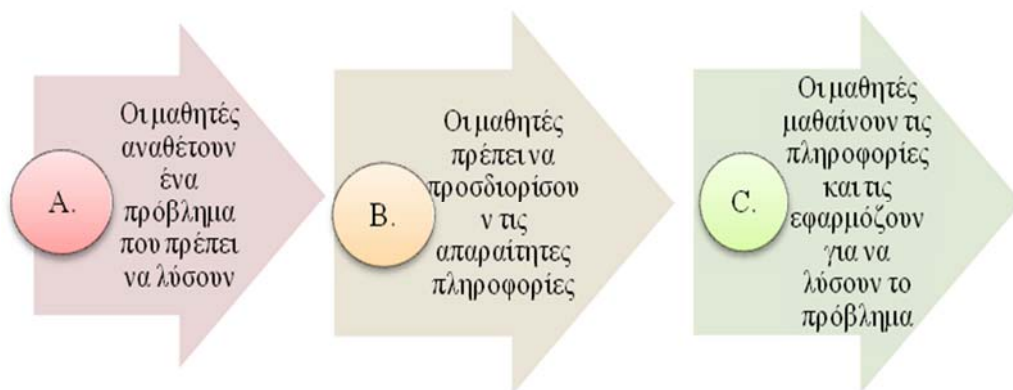
Η σύγχρονη διδασκαλία πραγματοποιείται μέσω της πλατφόρμας Webex meetings όπου μπορούν να διενεργηθούν τηλεδιασκέψεις μέσω των μαθητών και των εκπαιδευτικών, αξιοποιώντας μια σειρά από εργαλεία που παρέχει, και η ασύγχρονη λαμβάνει χώρα κυρίως στο περιβάλλον της e-me μίας σύγχρονης εκπαιδευτικής

πλατφόρμας με πολλές δυνατότητες που προάγουν τη συνεργατική μάθηση, την επικοινωνία, την κοινωνική δικτύωση μαθητών και εκπαιδευτικών παρέχοντας ψηφιακά εργαλεία για την υποστήριξη της διδασκαλίας και μάθησης. Σε όλη τη διαδικασία, οι γονείς είναι αρωγοί των παιδιών, καθώς η συμβολή τους κρίνεται αναγκαία για την επιτυχή έκβαση του μαθήματος.

2. Το Σενάριο

2.1 Μεθοδολογία

Ο τίτλος του σεναρίου είναι «Προστατεύω το περιβάλλον, προστατεύω τη ζωή» και βασίζεται στο ΔΕΠΠΣ για το νηπιαγωγείο έχοντας άμεση συνάφεια και συμβατότητα με το ΑΠΣ του νηπιαγωγείου. Προσβλέπει στην ενεργητική εμπλοκή των μαθητών και πιθανές στρατηγικές που ακολουθούνται είναι οι ερωταποκρίσεις, η συζήτηση, ο καταγισμός ιδεών, η επίλυση προβλήματος. Ιδιαίτερα για τη θεματολογία του συγκεκριμένου σεναρίου προτείνεται η παιδαγωγική προσέγγιση Εκμάθηση Βάση Προβλημάτων {Problem Based Learning} που δίνει έμφαση στη συνεργασία, στην κριτική αντιμετώπιση πιθανών λύσεων ενός προβλήματος και στην εύρεση των γνώσεων για την επίλυσή του, όπως φαίνεται στο σχήμα 1.

Σχήμα1. Problem Based Learning

2.2 Βασικός στόχος

Βασικός στόχος είναι να αντιληφθούν οι μαθητές ότι η αλληλεπίδραση του περιβάλλοντος με τις δραστηριότητες του ανθρώπου έχει άμεσο αντίκτυπο σε αυτό (θετικό ή αρνητικό) και να αποκτήσουν στάση ευθύνης και συμπεριφορές με θετικό πρόσημο.

2.3 Επιμέρους στόχοι

Σε θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον, τα παιδιά θα πρέπει να αναπτύξουν αίσθημα σεβασμού για κάθε είδος ζωής, αλλά και να ευαισθητοποιηθούν με τις καταστάσεις που δημιουργούν προβλήματα υιοθετώντας κώδικες συμπεριφοράς που θα προκύψουν μέσα από διαδικασίες συνεργατικής διερεύνησης, από δεξιότητες διαλόγου και προβληματισμού, κριτικής ανάλυσης και ανάπτυξης επιχειρημάτων για την επίλυση προβλημάτων.

Ειδικότεροι στόχοι του σεναρίου, είναι τα παιδιά

- να γνωρίσουν το δάσος και να εστιάσουν το ενδιαφέρον τους στους κινδύνους που το απειλούν
- να συμμετέχουν σε συζητήσεις και να χρησιμοποιούν στοιχειώδη επιχειρηματολογία για τις αιτίες των πυρκαγιών στα δάση και για το τι μπορεί να γίνει την επόμενη μέρα
- να γνωρίσουν τις επιπτώσεις μιας πυρκαγιάς και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους
- να γνωρίσουν την αναδάσωση
- να εντοπίσουν τις αιτίες του προβλήματος της καταστροφής των δασών και να προτείνουν λύσεις

2.4 Χρόνος υλοποίησης

Το σενάριο υλοποιείται εξολοκλήρου σε μάθηση από απόσταση και ο εκτιμώμενος χρόνος υλοποίησής του είναι μία εβδομάδα σύγχρονης διδασκαλίας 3 διδακτικών ωρών την ημέρα. Παράλληλα, αναθέτονται ασύγχρονες δραστηριότητες οι οποίες υλοποιούνται σε χρόνο που επιλέγει κάθε μαθητής.

2.5 Εκπαιδευτικά λογισμικά που χρησιμοποιούνται

- Webex meetings και εργαλεία της ίδιας πλατφόρμας {chat, annotate, breakout session}
- e-me και ψηφιακά εργαλεία e-me content και e-me assignment για τη δημιουργία ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού και την ανάθεση εργασιών
- τοίχος κυνέλης e-me για ανάρτηση υλικού και πληροφορίες/οδηγίες σχετικές με το μάθημα
- λογισμικά νοητικής και εννοιολογικής χαρτογράφησης {bubbl.us και kidspiration}
- interactive video, βίντεο με διαδραστικά στοιχεία
- drag and drop, εφαρμογή «σύρε και άφησε» για σειροθέτηση εικόνων
- image Juxtaposition, αντιπαραβολή εικόνων-σύγκριση δύο εικόνων
- memory game, παιχνίδι μνήμης

- YouTube kids
- abcya animate, λογισμικό ζωγραφικής
- genially, διαδραστική παρουσίαση
- Jigsaw Planet, δημιουργία παζλ
- wheelofnames.com, τροχός της τύχης
- True/false question, σωστή/λάθος απάντηση

3. Υλοποίηση σεναρίου

3.1 Εισαγωγή θέματος/ γνωστική προετοιμασία

(Οι δραστηριότητες που προτείνονται είναι ενδεικτικές και το μάθημα, δεδομένων των συνθηκών και των ενδιαφερόντων των παιδιών μπορεί να προσαρμοστεί ανάλογα).

Στον τοίχο της κυψέλης e-me η/ο νηπιαγωγός αφήνει πληροφορίες στους γονείς για το θέμα που θα αναπτυχθεί τις επόμενες ημέρες, καθώς και κάνει ανάθεση (ασύγχρονα) ενός διαδραστικού βίντεο από το παραμύθι «Τα ταξίδια του Κότσυφα» (Φραντζή, 2001) το οποίο τα παιδιά παρακολουθούν με τους γονείς τους και απαντούν στις ερωτήσεις που εμφανίζονται κατά τη διάρκεια της προβολής του. Στη συνέχεια, καλούνται να συζητήσουν και ενδεχομένως οι γονείς να καταγράψουν στα σχόλια του τοίχου της κυψέλης τις απόψεις των παιδιών.

Σε δεύτερο χρόνο έχει αναρτηθεί (επίσης ασύγχρονα και εφόσον επιθυμούν τα παιδιά να ασχοληθούν) δραστηριότητα με την εφαρμογή drag and drop, στην οποία υπάρχουν εικόνες από το παραμύθι με τα μέρη που επισκέφτηκε ο κότσυφας και τα παιδιά καλούνται να τις βάλουν στη σωστή σειρά όπως εμφανίστηκαν στο βίντεο που παρακολούθησαν.

Την επόμενη ημέρα στο μάθημα μέσω Webex για να αποκτήσει η/ο νηπιαγωγός πρόσβαση στις πρότερες γνώσεις των παιδιών ξεκινά μια συζήτηση για το βίντεο που είχαν παρακολουθήσει ασύγχρονα και προχωρά στη δημιουργία νοητικού χάρτη αποτυπώνοντας την προϋπάρχουσα γνώση τους. Η συζήτηση κυμαίνεται γύρω από θέματα που σχετίζονται με καθαρές και μολυσμένες θάλασσες, ηχορύπανση και ρύπανση πόλεων σε αντιπαραβολή με τη ζωή σε αγροτικές περιοχές, υπερβολικά απόβλητα και ανακύκλωση, και τέλος το δάσος σαν πηγή ζωής και οι κίνδυνοι που το περιβάλλουν εστιάζοντας στις πυρκαγιές. Η φωτιά και το δάσος είναι ένα θέμα που τα παιδιά επιθυμούν να ανακαλύψουν περισσότερο (εκτίμησα βάση των ενδιαφερόντων τους).

3.2 Σχεδιασμός και υλοποίηση δραστηριοτήτων

Σε επόμενη διδακτική ώρα η/ο νηπιαγωγός χρησιμοποιώντας το εργαλείο διαμοιρασμού οθόνης της Webex παρουσιάζει στα παιδιά μέσα από την εφαρμογή YouTube kids το τραγούδι «ο εφιάλτης της Περσεφόνης». Στη συνέχεια,

επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον της στην απόκτηση νέων γνώσεων και στον εντοπισμό λανθασμένων αντιλήψεων, συζητούν για τις εικόνες και τα λόγια του τραγουδιού και τους ανατίθεται εργασία ασύγχρονα να ζωγραφίσουν σε λογισμικό ζωγραφικής {abcya.com} ότι τους έκανε εντύπωση και να το ανεβάσουν στον τοίχο της e-me. Η/ο νηπιαγωγός θα μετατρέψει αργότερα αυτές τις ζωγραφιές σε παιχνίδι μνήμης {memory game/ εφαρμογή της e-me } και σε παζλ {μέσω του λογισμικού Jigsaw Planet} και θα τα αναρτήσει στον τοίχο της κυψέλης για να παίξουν τα παιδιά ασύγχρονα αν και όποτε το επιθυμούν.

Όταν βρεθούν ξανά στην ψηφιακή τάξη, η διδασκαλία του θέματος συνεχίζεται αξιοποιώντας το εργαλείο αντιπαραβολής εικόνων της e-me content {image Juxtaposition} το οποίο δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να συγκρίνουν δυναμικά δύο εικόνες. Οι εικόνες που παρουσιάζονται αφορούν αντίθετες εκδοχές ενός υγιούς δάσους και ενός δάσους που φλέγεται (Εικόνα 1). Τα παιδιά ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στο σχολιασμό των εικόνων προκειμένου να εντοπίσουν κοινά σημεία ανάμεσα στις δύο οπτικές πληροφορίες που συγκεντρώνουν μέσα από τη διαδικασία της προσεκτικής παρατήρησης. Ενδεικτικές ερωτήσεις που μπορεί να τεθούν είναι: τι ακριβώς συνδέει αυτές τις εικόνες, υπάρχουν στοιχεία που μοιάζουν, σε τι διαφέρουν, πώς μπορεί να άναψε η φωτιά, τι συμβαίνει σε ένα δάσος όταν καίγεται, ποιοι κινδυνεύουν, ποια εικόνα προτιμάς να αντικρίζεις, τι συναισθήματα σου δημιουργεί η κάθε εικόνα, ποια λύση θα μπορούσε να βρεθεί.

Εικόνα1. Αντιπαραβολή εικόνων

Στα πλαίσια της προσέγγισης “μάθηση μέσω επίλυσης προβλήματος” αφού τεθεί ο προβληματισμός στα παιδιά «πώς κ ποιος καταστρέφει τα δάση», ακολουθεί καταγισμός ιδεών, καταγραφή τους στο whiteboard της πλατφόρμας webex και συζήτηση για να διαπιστώσουν αν όσα κατεγράφησαν ισχύουν. Το επόμενο βήμα είναι να ακουστούν οι προτάσεις για πιθανές λύσεις και η κριτική τους αντιμετώπιση ώστε να οδηγηθούν σε ρεαλιστικές προτάσεις που θα βοηθούσαν στην επίλυση των αρχικών προβλημάτων. Αυτές τις προτάσεις η/ο νηπιαγωγός μπορεί με τη βοήθεια του ψηφιακού εργαλείου genially να τις αποτυπώσει και να δημιουργήσει μία διαδραστική

παρουσίαση την οποία θα κοινοποιήσει σε γονείς, άλλα σχολεία και σε τοπικούς φορείς.

Την επόμενη ημέρα, στο εξ αποστάσεως μάθημα, έχει προσκληθεί (διαδικτυακά) ένας πυροσβέστης για να μιλήσει στα παιδιά για τη δουλειά του, να δείξει τον εξοπλισμό του, να μας περιγράψει τις εμπειρίες του από την κατάσβεση πυρκαγιάς και να δεχτεί τις ερωτήσεις των παιδιών. Ακολουθεί η προβολή εκπαιδευτικού βίντεο (YouTube kids) του πυροσβεστικού μουσείου με τίτλο “πρόληψη πυρκαγιών στο δάσος”. Μία από τις προτάσεις για την επίλυση του προβλήματος των καμένων δασών που αποφασίστηκε σε προηγούμενη δραστηριότητα είναι η αναδάσωση. Για την κατανόηση της έννοιας η νηπιαγωγός διαβάζει το παραμύθι "Αναδάσωση μαζί" (Ηλιοπούλος, 2008), και αφού το αναλύσουν μέσα από διαλογική συζήτηση, ακολουθεί μια δραστηριότητα που ενισχύει τον παιγνιώδη χαρακτήρα της μάθησης στο νηπιαγωγείο και είναι ένα κινητικό παιχνίδι. Το εργαλείο που χρησιμοποιείται είναι “το wheel of names” (εικόνα 2) όπου πρόκειται για έναν τροχό που γυρίζει με το πάτημα ενός κουμπιού κ κάθε φορά σταματά τυχαία σε μια καρτέλα του, παρουσιάζοντας μια εικόνα ή μία οδηγία την οποία τα παιδιά καλούνται να εκτελέσουν {π.χ. περπάτα σαν ζωάκι του δάσους ή κούνησε τα κλαδιά σου σαν δεντράκι ή απομακρύνσου μην σε φτάσει η φωτιά ή γίνε πυροσβέστης που σβήνει τη φωτιά κ.α.}. Το παιχνίδι παρουσιάζεται από το διαδίκτυο με διαμοιρασμό οθόνης μέσω Webex σε όλα τα παιδιά.

Εικόνα 2. Τροχός της τύχης

Ασύγχρονα, τους ανατίθεται στον τοίχο της κυψέλης, μια δραστηριότητα εμπέδωσης όσων μέχρι τώρα έχουν συζητήσει και ακούσει με ερωτήσεις σωστού/λάθους μέσω του εργαλείου της e-me: true/false question.

3.3 Αξιολόγηση σεναρίου

Στην τελική φάση του σεναρίου επιχειρείται η αξιολόγηση του προγράμματος και των περιβαλλοντικών στάσεων των μαθητών μέσω διαλόγου, συζήτησης, καταγραφής νέων γνώσεων, συνεργατικής μάθησης προάγοντας την κριτική σκέψη και τις δεξιότητες των παιδιών. Η νηπιαγωγός, θέλοντας να ερευνήσει τις γνώσεις που

απέκτησαν τα παιδιά κατά τη δραστηριότητα διδασκαλίας, οργανώνει μια συζήτηση και προτείνει τη δημιουργία ενός ψηφιακού λευκώματος όπου τα παιδιά θα καταγράψουν και θα παρουσιάσουν τις προτάσεις τους σχετικά με την προστασία των δασών. Χωρίζει τα παιδιά σε τέσσερις ομάδες όπου θα εργαστούν χωριστά σε τέσσερα δωμάτια της πλατφόρμας Webex {breakout sessions} έχοντας στη διάθεσή τους 15 λεπτά για να συζητήσουν και να καταγράψουν τις επιμέρους προτάσεις τους. Οι τέσσερις ομάδες έχουν από έναν διαφορετικό άξονα να αναλύσουν:

- τι μας προσφέρει το δάσος
- ποιες οι αιτίες των πυρκαγιών
- ποιες οι συνέπειες και
- ποια η επόμενη μέρα

Η καταγραφή γίνεται με τη βοήθεια των γονέων.

Μετά το πέρας των δεκαπέντε λεπτών, επιστρέφουν στην ολομέλεια και η κάθε ομάδα παρουσιάζει τις απόψεις της, τις οποίες συγκεντρωτικά καταγράφει η/ο νηπιαγωγός σε ένα λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης (kidspiration) και προχωρεί σε σύγκριση των δύο εννοιολογικών χαρτών, αυτού που δημιούργησαν στην αρχή του προγράμματος και του τελικού, αντιπαραβάλλοντας τις αρχικές αναπαραστάσεις τους με τις νέες γνώσεις που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

Στη συνέχεια, συναποφασίζουν να ενώσουν τις προτάσεις τους και αφού κάθε ένας ζωγραφίσει μια πρόταση στα πλαίσια της ασύγχρονης διαδικασίας που στη συνέχεια θα τους στείλει η νηπιαγωγός, ενώνουν σε μορφή e-book όσα έχουν φτιάξει και δημιουργούν «Το λεύκωμα του δάσους». Το e-book, ανεβάζει η νηπιαγωγός στην κυψέλη της e-me και στην ιστοσελίδα του σχολείου.

4. Συμπεράσματα

Η αξιοποίηση του εύρους των ψηφιακών εργαλείων και των ψηφιακών πλατφορμών, διευκολύνουν τη μάθηση σε δύσκολες συνθήκες όπου η δια ζώσης εκπαίδευση και διδασκαλία είναι ανέφικτη, ενισχύοντας, με την επιλογή κατάλληλων δραστηριοτήτων, τη συνεργατική μάθηση, προάγουν την κριτική σκέψη και ενεργοποιούν τη δημιουργικότητα των παιδιών.

Οι εφαρμογές των ΤΠΕ φαίνεται να προσφέρουν νέους τρόπους επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης και κατά συνέπεια ποιοτικά διαφορετικές προσεγγίσεις της γνώσης, ευνοώντας τη συνεργατική μάθηση και την εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Κόμης,2004).

Αναφορές

- Ηλιόπουλος, Β. (2008): *Αναδάσωση μαζί*. Αθήνα, Περιοδικό "Παράθυρο στην Εκπαίδευση του παιδιού", τεύχος 49.
- Κόμης, Β.(2004): *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα (248): *Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών*.
- ΥΠΕΠΘ, (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών*. Αθήνα, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Φραντζή, Α. (2001):*Τα Ταξίδια του Κότσυφα*. Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο.

Abstract

The following article presents a scenario, which is adapted within the lines of distance learning for children of founding stage (kindergarten). It focuses on the pedagogical range of distance learning and education, with the use of ICT as communication tools, ways of searching for information, investigation and teaching. Its topics are based on the sensitization of kids to issues regarding the protection of environment, the consequences of human behavior, dealing with difficulties and the creation of ways to face those issues. For the achievement of this specific scenario, the technological capabilities of the digital environment of Webex meetings will be used concurrently and in addition to the platform e-me with activities especially designed for children of founding stage.

Keywords: Distance learning, e-me, e-me content, Webex meetings, environmental education, forest.